

REFERAT Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde d. 25-02-2022

Mødedato Fredag d. 25. februar 2022 kl. 09:00

Mødested Mødelokale 3

Mødedeltagere Stephanie Lose, Michael Nielsen, Jens Wistoft, Kim Johansen

Indholdsfortegnelse

Kommissorium for ”Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde”.....	3
Drøftelse af forventninger og ønsker til arbejdet i udvalget.....	5
Årsplan for udvalgets arbejde i 2022.....	6
Præsentation af Region Syddanmarks dansk-tyske samarbejde.....	7
Dansk-tysk udviklingsalliance - Status og perspektiver.....	9
Region Sønderjylland-Schleswig - Præsentation og status for ny aftale.....	11
Borgerinddragelse i grænselandet.....	13
Eventuelt.....	15
Godkendelse af mødeplan for 2022.....	16
Underskritsside.....	17

Punkt 1: Kommissorium for ”Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde”

22/7476

Resumé

I forbindelse med konstitueringen efter valget den 16. november 2021 blev det aftalt, at der skulle nedsættes et særligt rådgivende udvalg efter den kommunale styrelseslov § 17, stk. 4, jf. regionslovens § 13 om det overordnede dansk tyske samarbejde.

Regionsrådet tiltrådte på mødet den 24. januar 2022 nedsættelse af udvalget.

Sagsfremstilling

Sammensætning

Udvalget består af fire medlemmer. Regionsrådsformanden og formanden for udvalget for regional udvikling er medlemmer af udvalget. Regionsrådet vælger de to øvrige medlemmer af udvalget. Regionsrådet vælger udvalgets formand blandt disse to medlemmer.

På regionsrådsmødet den 24. januar 2022 blev Jens Wistoft valgt som formand. De øvrige medlemmer er Stephanie Lose, Michael Nielsen og Kim Johansen.

Kommissorium

Udvalget har følgende kommissorium:

Formålet med udvalget er at rådgive og afrapportere til regionsrådet om, hvilke strategiske områder bredt set inden for regionens arbejdsområder, der med fordel kan sættes fokus på i det fremadrettede samarbejde inden for det dansk tyske område.

Udvalget har til opgave at rådgive regionsrådet om det fremadrettede strategiske arbejde omkring det dansk-tyske samarbejde bredt set inden for regionens arbejdsområder, herunder regional udvikling og regionens øvrige arbejdsområder, og anbefale skridt i Region Syddanmarks samarbejde med tyske partnere. Udvalget skal sikre den relevante koordinering af aktiviteter i det dansk-tyske samarbejde og skaber derved sammenhæng til udvalget for regional udvikling og andre relevante udvalg.

Udvalget følger samtidig den almindelige udvikling i dansk-tyske forhold.

Følgende samarbejder er af særlig interesse i en dansk-tysk sammenhæng: Dansk-Tysk Udviklingsalliance; Region Syddanmark har en strategisk samarbejdsaftale med delstaten Slesvig-Holsten; Region Syddanmark er programpartner i det EU-støttede Interreg 6A Deutschland-Danmark; Region Syddanmark deltager i samarbejdet i Region Sønderjylland-Schleswig og i STRING Network; Region Syddanmark samarbejder med grænselandets organisationer for mindretal. Hertil kommer andre fora og konkrete samarbejder.

Mødekadence og afrapportering

Udvalget afholder 3- 4 møder om året og afrapporterer en gang om året over for regionsrådet. Konkret afholdes der 4 møder i 2002.

Der er ingen faste krav til afrapporteringen over for regionsrådet. Det kan være en skriftlig redegørelse eller en mundtlig afrapportering på et regionsrådsmøde.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet den ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 25-02-2022

Til orientering.

Punkt 2: Drøftelse af forventninger og ønsker til arbejdet i udvalget

22/7476

Sagsfremstilling

Udvalget drøfter forventninger og ønsker til arbejdet.

Udover at behandle de løbende sager, kan det f.eks. dreje sig om særlige temaer eller emner, møder med eksterne aktører og besøg/møder uden for huset.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles:

At udvalget drøfter forventninger og ønsker til arbejdet.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 25-02-2022

Udvalget drøftede forventninger og ønsker til arbejdet.

Punkt 3: Årsplan for udvalgets arbejde i 2022

20/12617

Resumé

Udvalget skal rådgive regionsrådet om en række forskellige emner vedr. dansk-tysk samarbejde. Det skal vedtages i hvilken rækkefølge, at udvalget ønsker at blive præsenteret for emnerne og drøfte deres respektive perspektiver.

Sagsfremstilling

Det er aftalt, at udvalget holder 4 møder i løbet af 2022. Der foreslås følgende overordnede årsplan. Det bemærkes, at aktuelle emner i forbindelse med de introducerede organisationer mv. løbende vil optræde på dagsordenerne.

På mødet den 25. februar 2022 vil der være en overordnet præsentation af udvalgets opgavefelt, og særskilt status og perspektivering for den dansk-tyske udviklingsalliance og Region Sønderjylland-Schleswig.

På mødet den 20. maj 2022 vil status og perspektiver for Interreg 6A Deutschland-Danmark og af det bilaterale samarbejde med delstaten Slesvig-Holsten være temaet. Hertil kommer orientering om samarbejder i Vadehavet.

Ved møde den 24. august 2022 vil der være en præsentation og perspektiver i STRING-samarbejdet, og herunder eventuelt en drøftelse af grænseoverskridende mobilitet. Hertil kommer samtidig en præsentation af DialogForum Norden og en drøftelse af kontakter til mindretallene i Sønderjylland og Slesvig.

Ved møde den 21. november 2022 vil der være en status for den dansk-tyske udviklingsalliance og en drøftelse af de strategiske muligheder i EU-støtteprogrammer, herunder særligt Interreg A og B-programmer.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles,

At udvalget vedtager den foreslåede årsplan.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 25-02-2022

Udvalget godkendte den foreslåede årsplan med den tilføjelse, at den årlige afrapportering til regionsrådet forelægges på udvalgsrådet i august med efterfølgende afrapportering i regionsrådet.

På næste møde forelægges en sag om drøftelse af tyske sprogkompetencer.

Punkt 4: Præsentation af Region Syddanmarks dansk-tyske samarbejde

20/12617

Resumé

Det rådgivende udvalg introduceres til hovedtrækkende i Region Syddanmarks grænseoverskridende dansk-tyske samarbejde. Samarbejdet rækker fra meget grænsenært samarbejde til multilaterale samarbejder med en dansk-tysk akse.

Sagsfremstilling

Det grænseoverskridende dansk-tyske samarbejde er et tværgående tema i den regionale udviklingsstrategi 2020-2023 "Fremtidens Syddanmark". Det dansk-tyske samarbejde har således til formål at støtte den regionale udvikling i Region Syddanmark, herunder udviklingsstrategiens seks strategispor.

Region Syddanmark deltager i samarbejder med tyske partnere i en række forskellige sammenhænge, der hver især udfolder sig i en større eller mindre geografi.

Den primære indsats i det grænsenære samarbejde organiseres gennem Region Sønderjylland-Schleswig (RSS), hvor der arbejdes med pendling, arbejdsmarked og kultur. RSS har sekretariat og infocenter i Bov. Bestyrelsen er organisationens øverste beslutningsorgan. Posten som bestyrelsesformand skifter mellem dansk og tysk side. I 2022 skifter formandskabet til tysk side efter, at Region Syddanmark udfyldte posten 2020-2021. Der findes herudover et kulturudvalg, et arbejdsmarkedsudvalg og et grænseregionalt udvalgt. Regionsrådet har udpeget repræsentanter til disse udvalg.

På bilateralt plan har Region Syddanmark og delstaten Slesvig-Holsten i mange år haft et samarbejde. Den seneste aftale blev indgået ved fælleserklæring underskrevet i Kiel den 24. august 2021. Se bilag 1. Der er knyttet toårige handlingsplaner til aftalerne.

I forbindelse med fælleserklæringen lancerede Region Syddanmark og delstaten en dansk-tysk udviklingsalliance, der skal involvere en bredere kreds af partnere. I 2021 blev der gennemført en række forberedelser, organiseret gennem en interim bestyrelse. I 2022 skal alliancen finde en fastere organisering og en styrket forankring.

I Interreg 6A Deutschland-Danmark deltager Region Syddanmark som programpartner i et EU-finansieret samarbejde, som dækker hele den dansk-tyske grænse fra Fanø til Møn. På dansk side er Region Syddanmark og Region Sjælland programpartnere, mens der på tysk side er ni programpartnere. Interreg-sekretariatet er placeret i Kruså og forvaltningsmyndigheden i Kiel. Region Syddanmark udpeger ni medlemmer til Interreg-udvalget, herunder to fra regionsrådet. Region Syddanmark deltager i udvalgets formandskab, der i øjeblikket består af Jens Wistoft (Region Syddanmark), Kathrine Monsrud Ekelund (Region Sjælland), Simone Lange (Flensborg) og Stefan Leyk (Kreis Plön).

Ud over de fire ovennævnte organiseringer deltager Region Syddanmark i andre grænseoverskridende samarbejder, der har specifikke opgaver. DialogForum Norden er et samtaleforum vedr. mindretal og mindretalsspørgsmål. Vadehavsforum og Nordsøkommissionen har til formål at fremme bæredygtig udvikling i det dansk-tyske Vadehav, den bredere geografi fra det nordlige Holland til Blåvand og endeligt hele Nordsøregionen. Region Syddanmark er endeligt medlem af STRING Network, som er en politisk medlemsorganisation for 8 regioner, 5 byer og 14 millioner indbyggere i området mellem Hamborg og Oslo.

På mødet vil administrationen give en introduktion til de geografiske niveauer og organisationer i det dansk-tyske samarbejde. En skriftlig uddybning findes i bilag 2.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 25-02-2022

Til orientering.

Bilag

Bilag 1: Fælleserklæring ml. Region Syddanmark og Delstaten Slesvig-Holsten

Bilag 2: Introduktion til dansk-tysk samarbejde

Punkt 5: Dansk-tysk udviklingsalliance - Status og perspektiver

20/15924

Resumé

Gennem længere tid har en kreds af samarbejdspartnere arbejdet for at etablere en grænseoverskridende udviklingsalliance, hvor fælles strategiske dagsordener af vigtighed for udviklingen på tværs af Region Syddanmark og Slesvig-Holstein kan drøftes og løftes.

Alliancen indgår som et centralt element i fælleserklæringen mellem delstaten Slesvig-Holsten og Region Syddanmark af 24. august 2021.

Udviklingsalliancen indgår tillige i aftale om budget 2022 for Region Syddanmark.

Der gives en status for arbejdet, og der lægges op til en drøftelse af perspektiver og forankring i det videre arbejde.

Sagsfremstilling

Gennem længere tid har en kreds af samarbejdspartnere fra virksomheder, kommuner, vidensinstitutioner, klynger, region og andre aktører fra hele Region Syddanmark arbejdet for at etablere en grænseoverskridende udviklingsalliance. I starten forgik arbejdet under arbejdstitlen ”Digital Valley”, da udgangspunktet for initiativet har været de mange gode initiativer og udviklingsmiljøer i Syddanmark og Slesvig-Holsten inden for bl.a. robotteknologi, industriel elektronik og data, digital økonomi og kunstig intelligens.

Formålet med initiativet er at styrke samarbejdet og binde udviklingskræfter sammen på tværs af Syddanmark og i den dansk-tyske grænseregion, så regionen samlet står stærkere i den nationale og globale konkurrence om udviklingsmidler, talenter, kvalificeret arbejdskraft mv. og bidrager til et mere sammenhængende arbejdsmarked på tværs af grænsen.

Initiativet er i et vist omfang inspireret af, at der øst og syd for den dansk-tyske grænseregion er etableret samarbejder på tværs af administrative grænser og lande med henblik på at styrke områdernes fælles udvikling, vækst og beskæftigelse – Greater Copenhagen og Metropolregion Hamborg.

Fra januar til oktober 2021 har en interim styregruppe arbejdet med at forberede etableringen af udviklingsalliancen, herunder sikre den nødvendige inddragelse af yderligere tyske partnere. Et af resultaterne er, at udviklingsalliancen indgår som et centralt element i fælleserklæringen mellem delstaten Slesvig-Holsten og Region Syddanmark. Det forberedende arbejde har derudover resulteret i, at der foreligger et oplæg med anbefalinger vedr. ambitionsniveau og fokusområder for udviklingsalliancen og dens organisering.

Udviklingsalliancen er tænkt som en blivende samarbejdsplatform og et fælles forum, hvor fælles strategiske dagsordener af vigtighed for udviklingen på tværs af Region Syddanmark og Slesvig-Holstein kan drøftes og løftes. Det er ikke hensigten, at udviklingsalliancen skal være en stor organisation. Tværtimod er intentionen et smalt sekretariat og en strategisk overbygning, der via eget ejerskab til de fælles aftalte udviklingsskridt driver arbejdet fremad.

Der arbejdes i øjeblikket på at styrke forankringen af allianceen blandt en bredere kreds af aktører herunder særligt i Slesvig-Holsten. Det forventes, at allianceen i samarbejde med strategiske nøgleaktører kan markeres og profileres ved en

række relevante events i løbet af 2022.

Udviklingsalliancen indgår i budgetaftalen for 2022, hvoraf det blandt andet fremgår, at eventuelle initiativer kan finansieres inden for rammen af på 10 mio. kr. til realisering af den regionale udviklingsstrategi.

Udvalget for regional udvikling blev seneste orienteret om status for arbejde med udviklingsalliancen den 1. november 2021.

Administrationen giver på mødet en mundtlig uddybning af status og perspektiver for udviklingsalliancen, som grundlag for udvalgets drøftelse.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles,

At udvalget drøfter perspektiver og forankring i det videre arbejde vedr. udviklingsalliancen.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 25-02-2022

Udvalget drøftede perspektiver og forankring i det videre arbejde vedr. udviklingsalliancen.

Udvalget fandt, at der er spændende og gode perspektiver i de forelagte ideer og forslag til videreudvikling af udviklingsalliancen, herunder inddragelse af centrale danske og tyske nøgleaktører.

Punkt 6: Region Sønderjylland-Schleswig - Præsentation og status for ny aftale

22/8194

Resumé

Siden 1997 har Region Sønderjylland-Schleswig været et vigtigt element i det grænsenære dansk-tyske samarbejde. Region Syddanmark er klart største bidragsyder på dansk side, og har i 2021 fremlagt konkrete forslag til fornyet samarbejdsaftale.

Sagsfremstilling

Region Sønderjylland-Schleswig (RSS) blev stiftet i 1997 med Sønderjyllands Amt som primus motor på dansk side. Aftalen (se bilag 1) er senere overtaget af Region Syddanmark og senest revideret i 2017.

RSS var i sin tid det første formelle grænseoverskridende samarbejde mellem danske og tyske lokale og regionale myndigheder. Partnerne er på tysk side Stadt Flensburg, Kreis Nordfriesland og Kreis Schleswig-Flensburg. På dansk side er det Region Syddanmark og kommunerne Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder. Derudover er det det danske mindretal syd for grænsen, det tyske mindretal nord for grænsen, de tyske grænsekommuner i Kreis Nordfriesland og Kreis Schleswig-Flensburg. Delstaten Slesvig-Holsten deltager delvist i samarbejdet og har en observatørpost.

RSS arbejder med arbejdsmarked, kultursamarbejde og politisk dialog i det nære grænseland. Organisationens sekretariat for kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, som Region Syddanmark medfinansierer med 1,043 mio. kr. i perioden 2021-2024. Samtidig drives et infocenter med servicetilbud til grænsependlere, virksomheder og alle, der ønsker at bosætte sig på den anden side af grænsen.

RSS har et sekretariat beliggende i Padborg med en daglig leder. Formelt er sekretariatet en del af Aabenraa Kommunes organisation. RSS har en bestyrelse, hvor alle partnere plus mindretallene og repræsentanter for tyske kommuneforeninger har sæde. Rollen som bestyrelsesformand går på skift mellem dansk og tysk side. I årene 2020-2021 var Preben Jensen (regionsrådets særlige repræsentant for dansk-tysk samarbejde) formand, og Flensborgs borgmester Simone Lange næstformand. I 2022 overgår posten som formand til tysk side. Region Syddanmark har siden 2007 bestredet enten formandsposten eller næstformandsposten.

Det er et grundlæggende princip i samarbejdet omkring Region Sønderjylland-Schleswig, at finansieringen deles ligeligt mellem dansk og tysk side. I 2021 betalte Region Syddanmark 77% af det danske bidrag, svarende til 1,89 mio. kr. af et samlet dansk bidrag på 2,44 mio. kr. Den nøjagtige fordeling og historik bag den fremgår af bilag 2. I 2020 besluttede de fire sønderjyske kommuner at beskære deres medfinansiering med ca. 10%.

Den 14. september 2021 indgik en bred kreds af partier i regionsrådet en aftale om budget 2022. I dette budgetforlig fremsættes ønsker for udvikling af det dansk-tyske samarbejde. Et centralt punkt er, at: "Aftalepartierne ønsker at sikre en ny aftale for samarbejdet i Region Sønderjylland-Schleswig, herunder at der i samarbejdet fokuseres på tre kerneopgaver: Grænsependling, arbejdskraftens mobilitet over grænsen samt kulturområdet, og at det sikres, at der ikke sker overlappende eller ukoordinerede aktiviteter. Aftalepartierne ønsker endvidere i 2022 af udbygge dialogen med de kommunale partnere på dansk side om det fremadrettede samarbejde og engagement i Region Sønderjylland-Schleswig".

I forlængelse af budgetforliget fremsatte Region Syddanmark en række konkrete forslag til ændringer i samarbejdsaftalen. Formålet med disse forslag var at strømline og fokusere organisationen efter de retningslinjer budgetforliget udstak. Herunder var der forslag om, at det grænseregionale udvalgs opgaver skulle overdrages til bestyrelsen med henblik på at

sikre koordination og ressourcetildeling. Sagen er fortsat verserende, og det aftaltes på sidste bestyrelsesmøde i 2021, at det grænseregionale udvalgs opgaver skal afklares inden sommer 2022.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles,

At sagen drøftes.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 25-02-2022

Sagen blev drøftet. De faldne bemærkninger indgår i det videre arbejde.

Bilag

Bilag 1: Aftaletekst vedr. RSS 9.6.2017

Bilag 2: Finansiering af RSS

Punkt 7: Borgerinddragelse i grænselandet

22/4927

Resumé

Regionsrådet behandlede på mødet den 28. september 2020 et forslag til gennemførelse af to borgerinddragende møder i grænselandet. På grund af corona-pandemien er møderne af flere omgange blevet udskudt. Der er nu planlagt et møde på den danske side af grænsen til afholdelse den 3. maj. 2022.

Sagsfremstilling

Formålet med et borgerinddragende møde er at give input til det dansk-tyske udvalg om, hvad borgerne i grænselandet er optaget af i forhold til regional udvikling. Borgerinddragelsen skal herved bidrage til en bedre udnyttelse af potentialerne i grænselandet.

Grundet den aktuelle corona-situation sigtes der i første omgang på afholdelse af et møde på dansk side den 3. maj 2022 kl. 17.30-21.00. Folkehjem er forhåndsreserveret.

Målgruppen er flertalsbefolkningen i grænseområdet med særligt fokus på unge.

Der stiles mod 30-50 deltagere. Mødet vil foregå på dansk.

Det borgerinddragende møde vil tage udgangspunkt i fire temaer: Sprog og uddannelse, klima, mobilitet og kultur/bosætning.

Der arbejdes fortsat på et program. Programmet forventes i store i træk at se ud som følger:

- ? Ankomst/registrering
- ? Fællessang og velkomst
- ? Præsentation af hovedindholdet i grænselandsanalysen (vedhæftet som bilag) kombineret med de nyeste tal fra virksomhedspanelet
- ? Paneldebat
- ? Cafedebat mellem borgere og politikere
- ? Opsamling på cafedebat
- ? Tak for i dag og de næste skridt

Kommunikation er inddraget i forhold til udarbejdelsen af program, kommunikationsplan og markedsføring.

Efter afholdelsen af mødet udarbejdes et inspirationskatalog, der opsamler de vigtigste pointer fra mødet. Kataloget består af input fra cafedrøftelser og referat fra hele mødet. Inspirationskataloget drøftes efterfølgende i det dansk-tyske udvalg.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet den ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 25-02-2022

Til orientering.

Bilag

Analyse "Grænselandet på tværs"

Punkt 8: Eventuelt

22/7476

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 25-02-2022

Det blev aftalt, at Region Syddanmark tager kontakt til de sønderjyske kommuner mhp reaktion på nedlæggelse af Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) i Sønderjylland.

Punkt 9: Godkendelse af mødeplan for 2022

22/7476

Resumé

Mødeplan for 2022 skal godkendes.

Sagsfremstilling

Der foreslås følgende mødeplan for 2022:

- Fredag den 20. maj 2022 kl. 9.00 – 11.00.
- Onsdag den 24. august 2022 kl. 14.30 – 16.30.
- Mandag den 21. november 2022 kl. 15.00 – 17.00.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles:

At mødeplanen for 2022 godkendes.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 25-02-2022

Mødeplanen blev godkendt.

Næste møde er fredag den 20. maj 2022 kl. 9.00 – 11.00.

Punkt 10: Underskritsside

22/7476